

VEMW

Al 100 jaar hét kenniscentrum
en dé belangenbehartiger voor
zakelijke energie- en
watergebruikers.

Ministerie van Economische Zaken
De Directie Energiemarkt & Innovatie, drs. mw. B. Westgren
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Woerden : 26 oktober 2015
onze ref. : E15b14
doorkiesnr. : 0348 48 43 57
e-mail : hg@vemw.nl

onderwerp : Consultatie 'Andere benadering van de gaswinning'

Geachte mevrouw Westgren,

VEMW heeft met belangstelling kennis genomen van het 'Onderzoek andere benadering van de gaswinning' dat u ter consultatie heeft voorgelegd op 7 oktober jl. Gelet op het belang van de gasvoorziening voor de zakelijke energiegebruikers in Nederland maken wij graag van de geboden gelegenheid gebruik om aan te geven of de aannames juist zijn, welke elementen in de vraagstelling missen, en of er andere oplossingsrichtingen zijn.

Rechtvaardiging aannames

VEMW vindt dat een omkering van het systeem alleen aan de orde kan zijn indien het uit oogpunt van veiligheid nodig is en/of ook daadwerkelijk een bijdrage kan leveren, zeker ook omdat zo'n systeemomkering tot hogere kosten zal leiden.

Voor VEMW is en blijft een liquide, interne Europese gasmarkt het uitgangspunt voor de gasvoorziening om de concurrentiekracht van de Nederlandse industrie te behouden. De markt geeft doelmatige prijzen op basis van vraag en aanbod en biedt de juiste prikkels om tot een efficiënte inzet van middelen en doelmatige investeringen te komen. In dit licht kan de Nederlandse gasvoorziening ook niet los gezien worden van de internationale, Europese context. Bij de beoordeling van de opties voor omkering van het systeem is het van belang om maatregelen aan de markt te laten waar dat kan en de netbeheerder de inspanningen te laten doen die nodig zijn om dat mogelijk te maken. Dat impliceert ons inziens onder meer dat:

- de gasmarkt kwaliteitsloos moet blijven functioneren, ontkoppeld van de fysieke gaskwaliteit (laag- of hoogcalorisch) die wordt ingevoerd of onttrokken;
- de landelijk netbeheerder regelruimte krijgt, nodig om veranderingen op de – administratieve - markt, die een gevolg zijn een veranderende vraag of een veranderend aanbod in de fysieke realiteit op te kunnen vangen en de administratieve transacties mogelijk te maken, teneinde de gasmarkt goed te kunnen laten functioneren;
- de landelijk netbeheerder regelruimte krijgt om storings in de voorziening (transport, kwaliteitsconversie, opslag, e.d.) op te kunnen vangen;
- de aangeslotenen die direct zijn aangesloten op leidingen die met het Groningenveld zijn verbonden dat Groningengas ook blijven ontvangen.

De extra kosten die een omkering van het systeem met zich brengen worden in de transporttarieven en de gesocialiseerde kwaliteitsconversietarieven bij alle netgebruikers in rekening gebracht. Het onderzoek gaat niet in op alternatieve kostenallocatiemethoden, zoals

---

Hét kenniscentrum en dé belangenbehartiger voor zakelijke energie- en watergebruikers

Houttuinlaan 12
3447 GM WOERDEN

Telefoon 0348 48 43 50
Telefax 0348 48 43 69
E-mail desk@vemw.nl
Internet www.vemw.nl

ABN-AMRO Bank 55 14 08 340
KvK Utrecht 30 14 70 22

het kostenveroorzakingsprincipe. Een rechtvaardiging voor toepassing van dit principe is dat de extra kosten worden veroorzaakt bij de productie van gas (Groningenveld). VEMW vraagt de minister onderzoek te doen naar de rechtvaardiging van de keuze voor - en wijze van - kostentoe rekening.

Ontbrekende elementen in vraagstelling

Uitgangspunt van de consultatie en het onderzoeksrapport is de omkering van het systeem door een maximaal gebruik van kwaliteitsconversie en een minimale productie van Groningengas om in de vraag naar laagcalorisch gas te voorzien. VEMW stelt vast dat het rapport 'Onderzoek andere benadering van de gaswinning' hoofdzakelijk uitgaat van - en ingaat op – het aanbod van (pseudo)laagcalorisch gas, maar nauwelijks op de mogelijkheden aan de vraagzijde en de consequenties voor eindverbruikers. Onderstaand zullen we enkele van deze aspecten benoemen.

Het onderzoek is erg gericht op de voorziening(szekerheid). Het geeft geen inzicht in de mogelijke effecten van een keuze voor de ene (instellen Groningenplafond) of de andere (omkering systeem) optie op de gasprijsontwikkeling en de liquiditeit van de gasmarkt. Dat maakt het onmogelijk in te schatten wat de financiële consequenties kunnen zijn voor gasverbruikers wanneer gekozen wordt voor die ene of andere optie. VEMW dringt dan ook aan op het creëren van genoemd inzicht in de mogelijke gevolgen van een keuze op de uitkomsten van de gasmarkt.

Bij de financiële gevolgen van een omkering van het systeem mag niet louter gekeken worden naar de derving van inkomsten op de Rijksbegroting. De omkering van het systeem vraagt een grotere inzet van middelen, onder meer door de landelijk netbeheerder GTS: investeringen in kwaliteitsconversie en operationele kosten voor compressie, opslag, menging en N₂-inbreng. VEMW vraagt de minister meer inzicht te geven in de kostenverhoging als gevolg van een systeemomkering.

Als gevolg van een omkering van het systeem zal de gaskwaliteit en de gassamenstelling veranderen, onder meer door een veranderend aanbod en de noodzakelijke extra inzet van kwaliteitsconversie. Dat kan grote gevolgen hebben op de samenstelling van het aardgas dat een eindverbruiker ontvangt op zijn exitpunt, en voor de veiligheid en de doelmatigheid van het gasgebruik. Zo zullen gasstromen in het hoogcalorisch netwerk wezenlijk gaan veranderen. Met name in het westen van het land zullen de gasstromen afhankelijk van het momentane aanbod veelvuldig van richting veranderen. Dit leidt in potentie voor aangeslotenen op het hoogcalorisch netwerk aldaar tot grote kwaliteitssprongen. Een omkering van het systeem zal dan leiden tot een toename van fluctuaties in de gaskwaliteit (Wobbe-index) en de samenstelling van het gas dat een gasverbruiker ontvangt op zijn exitpunt. Zelfs wanneer deze fluctuaties binnen de wettelijke band blijven, kunnen ze tot veiligheidsissues bij aangeslotenen leiden. Een risico dat nog steeds zwaar onderschat wordt. Een essentieel onderdeel van het onderzoek zou moeten zijn wat de mogelijke effecten zijn van de toename van de gasimport uit Rusland en LNG. Daarom moet er naar gestreefd worden de kwaliteitssprongen te beheersen en beperken (maximaal 2 - 3 MJ/m³). Omdat dit direct raakt aan de veiligheid van installaties, vragen wij nadrukkelijk extra aandacht voor dit punt. Naast effecten op de veiligheid kunnen er ook effecten zijn op de doelmatigheid (gas ingezet als grondstof of brandstof) en emissies (gas als brandstof) van installaties.

Andere oplossingsrichtingen

De gasimport en de productieverlaging van het Groningenveld kunnen gecombineerd worden door een reductie van de gasvraag (peakshaving en energiebesparing) en het stimuleren van de winning van gas uit kleine velden en schaliegasvelden. Wij adviseren de minister alle mogelijkheden te onderzoeken en zich niet te beperken tot enkel de aanbodkant waardoor het potentieel aan de afnamekant onbesproken zou blijven. Met name dient gekeken te worden naar het versnellen van reeds verkende vraagaanpassing van laagcalorisch gas naar hoogcalorisch gas via ombouw van ketels, en met name naar een inzet van alternatieve warmtebronnen door het versneld stimuleren van warmtepompen en de aanleg van warmtenetten. Dat is ons inziens relevant omdat de gasvoorziening is uitgelegd op de voorzieningszekerheid op piekverbruiksmomenten.

In 2010 heeft de regering een beleidskeuze gemaakt om de huishoudens tot na 2030 van laagcalorisch gas te blijven voorzien. In het licht van de huidige situatie (omkering van het systeem?) is de vraag of deze keuze nog steeds een verantwoorde en doelmatige oplossing is. VEMW vraagt de minister een versnelde ombouw van laag- naar hoogcalorisch gas als beleids optie mee te nemen in het onderzoek.

Omkering van het systeem leidt tot verhoging van de import, onder andere via LNG, en tot een vergroting van de inzet van menging en N₂-inbreng (kwaliteitsconversie). VEMW merkt op dat een derde alternatief, een bron-aanpak naast menging van gasstromen en N₂-inbreng (kwaliteitsconversie) in het systeem, namelijk het investeren in een zogenaamde splitter bij de LNG-terminal waarbij de hogere koolwaterstoffen worden gescheiden en anderszins hergebruikt, niet onderzocht is. Praktische oplossingsrichtingen als een kwaliteitsbeperking van de LNG-inname (GATE-terminal) of het bijmengen van N₂ bij deze bron tot een acceptabel niveau worden ook niet genoemd in het onderzoek, maar dienen als oplossingsrichting wel meegenomen te worden. Deze brongerichte opties zouden mogelijk doelmatiger kunnen zijn dan de twee onderzochte systeeminstrumenten om de gaskwaliteit en de gassamenstelling te beheersen en beperken.

Wij vertrouwen erop u met deze brief voldoende te hebben geïnformeerd en gaan ervan uit dat u deze nadrukkelijk onderdeel laat zijn van uw overwegingen bij het de te maken beleidskeuzes en het Energierapport 2015. Vanzelfsprekend zijn wij desgewenst beschikbaar voor het verschaffen van een nadere (mondeline) toelichting.

Hoogachtend,

w.g.

dr. H. Grünfeld
Algemeen directeur